

פרק 19 – אישור: קלטות שמע של ועדת החקירה

ב-8 ביוני 1967 היה סג"ם ג'ון ד. סקוט קצין בקרת נזקים של "ליברטי". הוא העיד בשבועה בפני ועדת החקירה על סיפון "ליברטי" ב-14 ביוני 1967.¹

הבה נדלג קדימה ל-2006/2007, כאשר העיתונאי ג'יימס סקוט, בנו של סג"ם סקוט, נרשם ללימודים באוניברסיטת הרוורד הודות למלגת ניימן. באותם ימים החליט ג'יימס סקוט לכתוב ספר על פרשת "ליברטי". במסגרת מחקרו ביקר ב-4 במאי 2007 במרכז ההיסטוריה של צי ארה"ב (שכעבור שנה שינה שמו ל"פיקוד היסטוריה ומורשת של הצי"), שבבסיס הצי בווישינגטון, ועיין שם במסמכי צי שהוסרו סיווגם, לרבות עותק מספר 4 של תרשומת ועדת החקירה של צי ארה"ב בנוגע לתקרית "ליברטי".² העיתונאי חד-העין הבחין ב-11 "חגורות דיקטפון" של IBM מצורפות למסמך זה וכאשר ביקש לשמוע אותן נאמר לו כי במרכז ההיסטוריה אין ציוד להשמעתן וכי לא ידוע מה הן מכילות. ב-7 במאי 2007 הגיש ג'יימס סקוט בקשה על פי תקנת חופש המידע, שהחגורות יוסבו לצורה שמישה, שתאפשר לחוקרים להסתייע בהן.

אנשי המרכז הופתעו. כפי שאמרו לסקוט, לא היה להם מושג מה מכילות החגורות ולא היה ברשותם ציוד IBM להשמעתן, שכן הן הוקלטו במכשיר IBM שיצא מכלל שימוש. הסיווג של חומרי ועדת החקירה הוסר ושוחרר ב-21 באפריל 1976, כ-31 שנה לפני כן ועתה, מתוך זהירות-יתר, דחו את בקשת סקוט ושלחו את החגורות לפרקליט הראשי של הצי להערכה ולקבלת הוראות.

ב-29 באוגוסט 2007 הגיש סקוט תביעה לפי תקנת חופש המידע בבית המשפט המחוזי של מחוז קרוליינה הדרומית.³ סקוט טען כי המרכז "התנקם בו" על ידי העברת העניין למשרד הפרקליט הימי הראשי של הצי (OJAG).⁴

החגורות נשלחו למשרד הפרקליט הימי הראשי של הצי בנורפולק, וירג'יניה, שם אותר ציוד להשמעתן. הן הוקלטו על תקליטורים והוערכו ע"י OJAG. ההקלטות אינן חלק של תיעוד העדויות הרשמי המתומלל שנרשם בידי פקיד הוועדה, רס"ל ג'וריי ספנסר, במהלך דיוני הוועדה ביוני 1967,⁵ אם כי הן מכילות עדויות חלקיות של העדים אל"מ ל.ר. ראיש; סרן (אח"כ סא"ל) מ.ה. בנט; סא"ל אי.איי. פלטצק; ואל"ם ר.ל. ארתור, כולם קציני צי ארה"ב. ככל שגילה מחבר ספר זה, ההקלטות לא מכילות עדות כלשהי של אביו של ג'יימס סקוט, סג"ם (מיל') ג'ון ד. סקוט. חגורה מספר 7 כוללת את הפתיחה הרשמית של ועדת החקירה, ולמרות שהשתיים לא זהות מילה במילה, ההקלטה מקבילה מהותית לתמלול הרשמי שנרשם על ידי רס"ל ספנסר והוכן בפיקוחו. ההקלטות מכילות גם כמה שיחות שלא לפרוטוקול במהלך התנהלות ועדת החקירה, אבל הללו לא מוסיפות מידע חדש לתרשומות הוועדה.⁶

לאחר סקירת ההקלטות בידי OJAG, הן שוחררו לג'יימס סקוט, שבעקבות זאת ביקש למשוך את תביעתו על פי התקנה לחופש המידע נגד המרכז להיסטוריה של הצי.⁷

כשהגיעה המשחתת "דייוויס" ל"ליברטי" ב-9 ביוני 1967, עלה סרן פול טובין בראש חבורת בקרת נזקים על סיפון "ליברטי" וסביר ביותר כי עבד עם סג"ם סקוט לבקר את הנזק, להשיב את זרם החשמל ולשקם את מנועי האוניה, ולהשיט את "ליברטי" בכוחות עצמה למלטה. כפי שנכתב לעיל (בפרק 6), סרן טובין עוטר בכוכב הארד על פעולותיו. כ-40 שנה אחר כך, אדמירל-משנה (דימ') פול טובין שירת כמנהל מרכז ההיסטוריה של הצי - הארגון שנתבע בידי בנו של סג"ם ג'יימס סקוט.

פתיחת ועדת החקירה כוללת את קולו של אדמירל קיד: "האם אתה, אל"ם וורד בוסטון ג'וניור מצי ארה"ב, נשבע שתבצע בנאמנות את תפקיד יועץ לוועדה, כה יעזור אלוהים?" ואחרי זה נשמע קולו של וורד בוסטון אומר "אני נשבע".⁸ עם סיום עבודת ועדת החקירה, נחתמה התרשומת בידי אדמירל קיד ואלופי-משנה אטקינסון, לאוף ובוסטון.⁹ 39 שנה אחר כך, ב-22 באוקטובר 2003, חתם אל"ם וורד בוסטון על תצהיר שהוכן

בשבילו בידי ג'יימס רונלד גוטשר, מתומכי תיאוריות הקונספירציה, בטענה כי ממצאי תרשומות ועדת החקירה זויפו.¹⁰

מחבר ספר זה ניסה לאתר את חבר הוועדה אל"ם ברנרד ג'יי. לאוף, אבל לא הצליח בכך. ב-1992 השיב אל"ם ברט אטקינסון לשאלת מחבר ספר זה ואמר כי תרשומות ועדת החקירה במלואה היתה נכונה ומתאימה, אם כי היו לו כמה השגות האם היתה "ליברטי" מעל ל-14 מייל מהחוף או פחות מ-12; ועדת החקירה הניחה ל"ליברטי" ליהנות מהספק.¹¹ אדמירל אייזק קיד כתב ב-1991 למחבר ספר זה: "כל מה שאמרת לי, כתבת לי או סיפקת בתייעוד, עלה בקנה אחד כל שהעלינו בעבודתנו בעבר. זה עודד אותי – אפילו אחרי שנים כה רבות. עשית עבודה נהדרת.... בהערכה רבה, אייזק ס. קיד ג'וניור.¹² ממצאי ועדת החקירה אושרו בידי אדמירל ג'ון ס. מקקין,¹³ המפקד העליון של הכוחות הימיים באירופה, שכתב: "ההערות לעיל של הסמכות המכנסת מוליכות למסקנה כוללת, שהתקיפה היתה למעשה טעות." ממצאי ועדת החקירה של צי ארה"ב אושרו בסך הכל 7 פעמים.¹⁴ איש מהמאשרים הרשמיים לא תיקן, לא שינה, או משך את תמיכתו. אל"ם וורד בוסטון השלים את שירותו בצי ופרש. כקצין וכמשפטן, מתמיה, שסיים את שירותו בהתנהלות שפגעה בכבודו, כאשר הכריז כי הפר את שבועתו "למלא בנאמנות את תפקיד יועץ לוועדה" על ידי הגשת דוח כוזב לוועדת החקירה של צי ארה"ב.

בזירה המשפטית נאבקים עורכי דין לקעקע את אמינות עדויותיהם של עדים. הדרך לעשות זאת היא לקבוע, שהצהרה קודמת של העד אינה עקבית, ואחר כך לשאול את העד: "האם שיקרת עכשיו או קודם?" בתי משפט מייחסים חשיבות מועטה לעדות של עד שאמינותו קועקעה, לאחר שנקבע כי הוא שקרן. מדוע חתם וורד בוסטון על הצהרה שקיעקעה את אמינותו? מדוע אדם שנשבע למלא בנאמנות את תפקידו ושמר על שתיקה למעלה מ-30 שנה, נשבע פתאום שלא מילא את תפקידו בנאמנות?

ג'יימס סקוט המשך לעבוד על ספרו. בסתיו 2007 נסע לישראל עם אביו, ג'ון ד. סקוט, לערוך מחקר נוסף בנושא. ספרו של סקוט "התקפה על 'ליברטי'"¹⁵ יצא לאור בהוצאת "סיימון אנד שוסטר" ב-2 ביוני 2009. ביקורת על הספר מאת ג'ון לנקסטר פורסמה ב"ווישינגטון פוסט" ב-2 ביולי 2009. לנקסטר סיכם: "ניכר כי היו לסקוט חשדות משלו, אם כי הוא אינו מביא שום עדות על אקדח מעשן, שתאשש תיאוריה של תקיפה מכוונת, אולי מפני שלא קיימת עדות כזאת."

סרן ג'ון סקוט הוא קצין בצי ארה"ב. ב-8 ביוני 1967, בהיותו סג"ם על סיפון "ליברטי", חווה חוויה מזעזעת. הוא סיפר עליה בצורה חיה ביותר לבנו, וג'יימס סקוט מיטיב לתאר את הזוועה בספרו. אפשר להבין מדוע סרן סקוט, קורבן התקיפה, מתקשה להשלים עם העובדה שהיתה תוצאה של טעות מצערת. הוא אינו קורבן יחיד של אסון כזה שחש כך. למשל, כפי שסופר בפרקים קודמים, כאשר ב-2 ביוני 1967, 6 ימים בלבד לפני תקיפת ליברטי, צלפו מטוסי חיל האוויר האמריקני באוניה הסובייטית "טורקסטאן" בווייטנאם, וכמדווח הרגו ופצעו ימאים סובייטיים, סירבו הסובייטים לקבל את ההסבר של ארה"ב שהתקיפה בוצעה בשוגג.¹⁶ ב-7 במאי 1988, כשהפציצו כוחות נאט"ו את שגרירות סין בבלגרד, סירבו הסינים לקבל את ההסבר כי התקיפה בוצעה בשוגג, ועדיין הם ממשיכים לטעון שהיתה מכוונת.¹⁷ משפחות החיילים הקנדיים שנהרגו ונפצעו באפריל 2002 בתקיפה של מטוס F-16 של משמר האוויר הלאומי של ארה"ב באפגניסטן, עדיין מסרבים להאמין שיקיריהם נפגעו כתוצאה של טעות.¹⁸

כשראיין מחבר ספר זה את אלוף מרדכי (מוטי) הוד, מפקד חיל האוויר ב-1967, ב-11 בינואר 1990, אלוף הוד לא רצה בתחילה לדבר על תקרית "ליברטי". הוא אמר שמשפחות הנופלים ואנשי הצוות ששרדו סבלו מספיק ואין זה נאה לעורר פצעים ישנים. הוא אמר: "אם זה מנחם אותם במידה כלשהי להאמין שהתקיפה לא היתה מוטעית, אזי שיאמינו לזה." אולם לאחר ששמע כמה מסיפורי הקונספירציה, שינה אלוף הוד את דעתו. הוא אמר, שמאחר שסיפורי הקונספירציה כה מעוותים, הם ממשיכים להכאיב ולא לנחם; האמת עדיפה על פני סיפורי כזב - ומאותו רגע שיתף פעולה עם מחקרו של מחבר ספר זה

לא כל שורדי "ליברטי" מאמינים שהתקיפה היתה מכוונת. סא"ל מוריס בנט, שהוענקו לו כוכב הכסף ולב הארגמן על הצלת חיים בתקרית "ליברטי", כתב למחבר ספר זה: "מנקודת מבט של אחד שהיה על הסיפון... העבודה שלך מראה ללא ספק, כי התקיפה היתה תוצאה של סדרת החלטות מבולבלות שנעשו במצב מלחמה.... ייתכן שעבודתך תשים קץ לתיאוריות הקונספירציה הרבות הרודפות אותנו במשך 30 השנים

האחרונות.... עלי להודות, שבמשך השנים שכנעתי את עצמי כי התקיפה היתה מכוונת.... אתה שיכנת רוחות רפאים רבות.¹⁹

מה היתה התגובה דבריו אלה של בנט? אחרי שפירסם מחבר ספר זה את הכתוב לעיל, כינה איש צוות לשעבר של "ליברטי" את בנט "בוגד".²⁰ מסיבה זאת לא חשף מחבר ספר זה שמות אנשי צוות אחרים של "ליברטי", שהסכימו עם סא"ל בנט או שללו את תיאוריות הקונספירציה.

יש לשבח את ג'יימס סקוט על קיום הדיבר החמישי, "כבד את אביך ואת אימך", ועל כתיבת ספר התומך בהשקפותיו של אביו. כמחבר מוכשר בעל תואר מוסמך בעיתונאות מאוניברסיטת הרוורד, הוא מיטיב לכתוב. הוא לא נזקק לשקרים. בנוסף, ייאמר לזכותו כי לא נגרר להתקפות מרושעות על קציני צי או על ממשלת ארה"ב, כפי שעשו כמה ממפיצי תיאוריות הקונספירציה הנוגעות ל"ליברטי". ואולם ספרו פגום, מאחר שהוא משלה את קוראיו בהציגו מידע חלקי ועובדות סלקטיביות תוך החסרת עובדות חשובות אחרות, אשר אין עליהן עוררים, וש אשר אינן תומכות בתזה שלו.

למשל, אחת מפיסות המידע המשכנעות ביותר, המאמתת כי התוקפים הישראליים האמינו שהם תוקפים מטרה מצרית, היא סידרת התשדורות שיירט מטוס ה-EC-121 של NSA. הללו קובעות בבירור כי הישראלים הבחינו בדגל ארה"ב על "ליברטי" רק ב-1512 - 44 דקות לאחר תום התקיפה. קלטות השמע של חיל האוויר הישראלי מאשרות זאת. ג'יימס אנס כותב בעמוד 83 בספרו, כי מטוס ריגול של הצי "המכונה 'ווילי ויקטור'", שעל סיפון מייקל פרוסטינק, הלשוני העברי של NSA, טס מעל הים התיכון כאשר פרוסטינק "שמע משהו שהמם אותו. הוא פתח את האינטרקום המאובטח למפקח שלו. 'הי, צ'יף, יש לי פעילות ממש מוזרה... הם דיברו על דגל אמריקני' [הדגשת המחבר]."

ג'יימס סקוט לא יסף. בשום מקום בספרו לא ציין, כי תשדורת זאת התרחשה ונקלטה 44 דקות אחר תום התקיפה, וכך הוא משלה את הקורא לחשוב כי צפיית הדגל קרתה בשעת התקיפה או לפניה, ולא כי היא אישרה שהדגל נצפה רק לאחר התקיפה.²¹

מה הסיק מייק פרוסטינק מתשדורת הרדיו של חיל האוויר הישראלי שיירט והקליט? הוא כתב למחבר ספר זה ב-25 בספטמבר 2009:

מאת: מייקל פרוסטינק

אל: א. ג'יי קריסטול

הנדון: יירוטים ישראלים שהקלטתי ב-8 ביוני 1967

לצערי איני יכול להצטרף אליך בסימפוזיון של NSA ב-16 באוקט. 2009. אני מסכים עם מרטין נוביקי, כי היירוטים מראים בבירור שתקיפת יו.אס.אס. "ליברטי" נעשתה בטעות.

מייק

ג'יימס סקוט מתייחס לממונה על מייקל פרוסטינק כ"הי צ'יף" אבל לא מזכיר אותו בשמו. הממונה היתה ד"ר מרווין נוביקי, אז רס"ל (Chief Petty Officer), שפרש בדרגת סרן ומאוחר יותר השלים דוקטורט בלימודים בינלאומיים. נוביקי ופרוסטינק שמעו שניהם את התשדורות הישראליות. הם תרגמו יחד לאנגלית טיוטה ראשונה של היירוטים בעברית אחרי שה-EC-121 חזר לאתונה, ושלחו את הקלטות בידי בלדר למטה NSA במרילנד. נוביקי חשף את קיום הקלטות ב-2004 לג'יימס במפורד, שכתב בספרו כי נוביקי אמר לו, שהקלטות מאשרות שהתקיפה היתה מכוונת.²² בעקבות פרסום ספרו של במפורד הגיב נוביקי במכתב ל"וול סטריט ג'ורנל", שבסופו כתב, כפי שראינו לעיל: "עמדותי, שהינה מנוגדת לזו של מר במפורד, היא שהתקיפה.... היתה טעות גסה. איך אוכל להוכיח זאת? איני יכול, אלא אם כן ימצאו הקלטות וישוחררו לציבור."²³ מחבר ספר זה תבע את הסוכנות לביטחון לאומי בבקשו את שחרור הקלטות האמורות, ו-NSA שיחררה אותן ב-8 ביולי 2003.²⁴ למסקנותיו של מחבר ספר זה על יסוד קלטות NSA ששוחררו, ראו פרק 16.

ג'יימס סקוט אכן יצר קשר עם 2 אמריקנים שהיו על הקרקע בישראל ב-8 ביוני 1967. הראשון היה אל"ם ארנסט קסטל, הנספח הימי של ארה"ב בשגרירות ארה"ב בתל אביב. קסטל עודכן על תקיפת "ליברטי" בידי קצין הקישור הישראלי לנספחים הצבאיים הזרים, סא"ל מיכאל בלוך. ב-14Z14 שלח קסטל מסר לבית הלבן ולצי השישי, בו דיווח להם על הדיווח הישראלי של התקיפה. הוא היה הראשון מאנשי צי ארה"ב שהגיע ל"ליברטי" לאחר התקיפה. הוא תיאם העברת שאלות ומידע הלוך ושוב לוועדת החקירה של צי ארה"ב ולראש המבצעים של הצי.

ג'יימס סקוט מזכיר את קסטל 7 פעמים בספרו, אבל לא מציין את מסקנותיו על אודות התקיפה. בהתחלה, קסטל נזעם, "רתח מכעס" על התקיפה, אבל עם התפתחות החקירה הוא הסיק כי לא תוכננה מראש. ארנסט קסטל ומחבר ספר זה נסעו יחדיו לישראל ביום השנה ה-25 לאסון ליברטי. מחבר ספר זה הטיס את אל"ם קסטל לנקודה המדויקת, לפי GPS, שבה טס קסטל מעל ליברטי ב-8 ביוני 1967. הטלנו 34 פרחים במעגל סביב המקום, לזכר אנשי צי ארה"ב שנהרגו.²⁵ להלן, שוב, כמה משפטים מדברי אל"ם קסטל לערוץ "תמז" לפני המצלמה ב-1982:

הבה נניח כי הפיקוד הישראלי העליון כה חשש שארצות הברית תלמד על מה שהיתה תוכנית ישראלית ברורה לכבוש את הגולן או תוכנית ישראלית אחרת כלשהי, ואז אמר "זה יעצבן את ארצות הברית, הידידה הגדולה שלנו, כדאי שלא נעשה את זה או שניתן לזה לקרות, אז בואו נטביע את האוניה שלהם במקום זאת."

נניח שזאת היתה תוכנית יזומה – תהיה הסיבה אשר תהיה - להיפטר מאוניה של ארצות הברית שהיוותה איום על ישראל. זאת אומרת, שאומה שהשמידה בתוך 22 דקות את כל חיל האוויר המצרי ולכדה את כל השריון המצרי בסיני - אילו החליטו להטביע אוניה של ארה"ב, לבטח היו עושים זאת.²⁶

האמריקני השני שעמו יצר ג'יימס סקוט קשר היה ג'ון האדן, ראש תחנת CIA בתל אביב. בתום תפקידו בישראל חזר האדן למטה CIA, שם ניהל את המדור הישראלי ואחר כך את מדור המזרח התיכון. האדן היה מעורב עמוקות בחקירת תקרית "ליברטי" בידי CIA. היו לו קשרים רבים בישראל. הוא וקסטל הם ככל הנראה שני האמריקנים הידענים ביותר על ליברטי, מאחר שנמצאו בישראל ביוני 1967. האדן אמר למחבר ספר זה, שאמר לג'יימס סקוט שהראיות הוכיחו כי התקיפה היתה טעות מצערת. אבל שמו של האדן או מסקנותיו אינם מוזכרים בשום מקום בספר של סקוט. לפני שסקוט ביקר בישראל, האדן מסר לו שמות של אנשים בישראל שיוכלו לסייע במחקרו. אין בספרו של סקוט רמז כלשהו לכך שנוצר מגע כלשהו עם מי ממקורות אלה.²⁷

דוגמה נוספת לטכניקה של השמטות סלקטיביות של סקוט נמצאת בעמוד 236 בספרו, שם הוא מצטט קטע של בעל טור נפוץ מוערך, ג'יימס ג'. קילפטרין, שפורסם ב-1 באוגוסט 1967: "בעל הטור ג'יימס ג'. קילפטרין דחק בעיתונאים 'להמשיך לחפור'" [הדגשת המחבר].²⁸ ככל הנראה, קילפטרין אכן המשיך לחפור, וב-5 בספטמבר 1967 פרסם מאמר ב"נשיונל רוויו", שסיכם את מסקנותיו מחפירותיו עד כה:

ראיונות של שירותי עיתונות עם שורדי התקיפה גילו תמימות דעים. כי התקיפה היתה מכוונת. [הדגשת המחבר]. ימאים הצביעו על המעקב האווירי במשך כל הבוקר; נוכחות הדגל; המיתאר הידוע של "ליברטי"; שמה באנגלית על הירכתיים (שמן של אוניות חיל הים המצרי כתוב בערבית); התקדמותה האיטית במים בינלאומיים. כל הגורמים הלאה מאששים את מסקנת הצוות כי התקיפה לא היתה טעות כלשהי.

הטיעון הנגדי הוא קו המחשבה שקובע כי ממשלת ישראל היתה תלויה עמוקות ברצון הטוב של ארצות הברית; כי היה לא הגיוני לחלוטין שחיל הים הישראלי יתקוף ביוזמת אוניה של ארה"ב; וכי ההסבר הסביר היחיד הוא כי התקרית היתה טעות שנבעה מהמתחים הטבעיים והחלטות המוטעות של מלחמה חמה [הדגשת המחבר].²⁹

בעמוד 141 של ספרו טוען ג'יימס סקוט, כי הנשיא ג'ונסון האמין שהתקיפה היתה מכוונת: "הנשיא מסר סקופ גדול לעיתונאי כתב העת, אבל התנה אותו בייחוסו לפקידי ממשל בכירים. הנשיא אמר לצ'רלס רוברטס

מ'ניזוויק', כי ארצות הברית קיבלה את התנצלות ישראל, אך דחתה את הסבריה לדרך התרחשות התקרית. התקיפה הישראלית על 'ליברטי', אמר הנשא לעיתונאי, היתה מכוונת. המניע של מדינת היהודים היה למנוע מהאונייה האמריקנית מלצותת לתשדורות ישראליות במהלך המלחמה. "התמיכה היחידה לטענה זאת היא מברק ששלח דובר שגרירות ישראל בושינגטון, דן פתיר, למשרד החוץ הישראלי בירושלים, הסותר ישירות את הצהרתו הכתובה של הנשיא ג'ונסון: "בשעה אחר-עשרה למדנו כי האונייה הותקפה בטעות."³⁰

ככל הנראה, המקור לטענה זאת של סקוט היה עמוד 568 בספרו של תום שגב *1967: Israel, the War and the Year that Transformed the Middle East* ("1967 - הארץ שינתה את פניה"),³¹ מאחר שהמתרגם של שגב לאנגלית כתב באורח שגוי את שמו של פתיר "Patir" ולא "Pattir", וכך עשה גם סקוט. דן פתיר אמר למחבר ספר זה, כי סקוט מעולם לא דיבר איתו. מחבר ספר זה שוחח עם דן פתיר מספר פעמים בספטמבר, אוקטובר, ונובמבר 2009.

להלן מברקו של פתיר:

י ד י

מס' 155

חובר: 111220 יוני 67

הודפס: 120330

אל: המשרד ירושלים

מאת: ממישראל [שגרירות ישראל] בושינגטון

בהול – טפל

מאהב [מח' ארה"ב]. סודי. מקור עיתונאי מוסמך ביותר מסר לי אמש:

1. תדרוך של הנשיא ומזכיר העיתונות שלו ג'ורג' כריסטיאן ניתן בנפרד בימים חמישי ושישי לנציגי "ניזוויק" ו"טיים" ובו היו ההתייחסות שנועדו לפרסום עקיף בנושא תקרית האונייה.
2. בעקבות שיחות אלה עומדת להתפרסם מחר ידיעה שתיוחס למקורות בצמרת הממשל, כי ארה"ב קיבלה התנצלותה של ממשלת ישראל על התקרית אך, דחתה הסבריה. בידיעה ייאמר שלדעת מקורות בממשל בצעו הישראליים DELIBERATE ATTACK משום שה-ליברטי עסקה במתכוון בריגול אלקטרוני של המשדרים הישראליים והמצריים, בקרבת איזור הקרבות האוויריים והיבשתיים.
3. ניזוויק מוסיף שטעון זה מצמרת הממשל נובע מכונה ברורה לשחרר את הנשיא מלהיות כבול למהלכים ודעת הקהל הפרו ישראלית המקיפה והנמרצת כל כך בכל רחבי ארה"ב, ולאפשר לו מהלכים יותר נוחים בהידברות מחדשת עם ארצות ערב.

פתיר

שהח [שר החוץ] רוהמ 2 [ראש הממשלה] [משה] דיין מנכ"ל; סמנכ"ל; מאהב [מח' ארה"ב] רם [ראש המוסד?]³²

ג'ימס סקוט מסתמך על מברק זה, אבל למעשה לפנינו כאן עדות שמיעה כפולה. "צ'רלס רוברטס אמר כי הנשיא ג'ונסון אמר". הנשיא ג'ונסון וצ'רלס רוברט אינם בחיים (ג'ונסון נפטר ב-22 בינואר 1973, ורוברטס ב-15 בינואר 1992), ולא ידוע על קיום מסמך כתוב כלשהו שיש בו כדי לאמת כי הנשיא ג'ונסון האמין שהתקיפה היתה מתוכננת. אדרבה, הפיסקה השלישית במברק שלעיל מציינת כי המניע להדלפה העיתונאית על "ליברטי" היה שיקול פוליטי להעניק לנשיא ארה"ב גמישות יתר בחידוש שיחות עם מדינות ערביות, שרבות מהן ניתקו את יחסיהם הדיפלומטיים עם ארצות הברית עם פרוץ המלחמה.

הנשיא ג'ונסון אכן התראיין אצל שני עיתונאים מאוחר בערב ב-9 ביוני 1967.³³ הראיין עם צ'רלס רוברטס מוזכר ביומן הבית הלבן בלי פירוט של תוכן הראיין. איננו יודעים אם ג'ונסון אמר לרוברטס שהוא מאמין

שהתקיפה היתה מכוונת, או שייטכן שהיתה מכוונת, או כי כמה אנשים סבורים שהתקיפה היתה מכוונת. המעניין הוא כי הראיון השני שקיים הנשיא ג'ונסון אותו ערב עם יו סיד די מכתב העת "לייף", המתואר בפרוטרוט ביומן הבית הלבן, לא מזכיר או אפילו מרמז כי ג'ונסון האמין שהתקיפה היתה מכוונת,³⁴ ואילו כשראיין מחבר ספר זה את סיד די ב-18 באפריל 1994, זכר הלה כי ג'ונסון אמר לו שהתקיפה היתה מכוונת. הוא גם נזכר כי ג'ונסון מסר לו מסמך על אודות תקרית "ליברטי", הניח לו לקראו, ושאל לדעתו.

ספר זיכרונותיו של ג'ונסון, *The Vantage Point* ("עמדת יתרון"),³⁵ עורר את זעמם של כמה משורדי ליברטי משום שציין כי מספר ההרוגים היה 10, ומספר הפצועים 100. מספרים אלה נלקחו מהדיווחים הראשונים שהתקבלו לאחר התקיפה ולא שיקפו במדויק את המספרים הרשמיים הסופיים - 34 הרוגים ו-171 פצועים.³⁶ הנשיא ג'ונסון ציין עוד בזיכרונותיו, כי "האוויה הותקפה בטעות";³⁷ ומאוחר יותר התייחס ל"תאונה המצערת שבה היתה מעורבת ליברטי".³⁸ ייתכן, כי 36 שעות לאחר הגעת הדיווח הראשוני על התקרית לוושינגטון, חשד ג'ונסון, כאחרים, שהתקיפה היתה מכוונת. אבל דעתו הסופית, שהתגבשה אחרי חקירות מרובות, היתה ברורה. חקירתו-הוא נוהלה בידי קלארק קליפורד, יו"ר המועצה המייעצת למודיעין חוץ, אשר כפי שראינו חקר את התקרית ודיווח לג'ונסון ב-18 ביולי 1967 (5 שבועות ו-4 ימים אחר התקיפה), כי "המידע הזמין עד כה אינו משקף שהפיקוד העליון הישראלי ביצע תקיפה יזומה על אוניה ידועה כאמריקנית", וכי "מירב העדויות מעידות, כי הכוח התוקף הישראלי האמין בתחילה כי מטרתם מצרית".³⁹

ספרו של סקוט מצטט מספר פקידי ממשלה אמריקניים שלדעתם התקיפה היתה יזומה, אבל אינו מביא יסוד ראייתי כלשהו לקביעות אלה.

סקוט מצטט גם ספר שפירסם ריצ'רד הלמס, ראש CIA, ב-2003,⁴⁰ שם קבע כי התקיפה היתה יזומה, אבל יחד עם זאת הסכים, כי "לא מילא תפקיד כלשהו בוועדת החקירה שקמה אחר [התקיפה]". סקוט גם לא הזכיר את העמדה הפומבית הרשמית של CIA, כי "ככל הנראה הישראליים לא ידעו כי הם תוקפים את ליברטי". התקיפה לא נעשתה במזיד כלפי ארה"ב ונעשתה בטעות.⁴¹

ספרו של סקוט הוא אולי מחווה נאותה של בן לאביו, אבל הוא אינו תומך בתיאוריה שתקיפת "ליברטי" היתה יותר מאשר תוצאה של סידרת טעויות מצערות של ארצות הברית וישראל.

1 עדותו של סג"מ ג'ון ד. סקוט רשומה החל בעמוד 59/163/163 של תרשומת ועדת החקירה של צי ארה"ב. ראו הערה 2 להלן.

2 התרשומת המקורית של ועדת החקירה מ-18 ביוני 1967 הודפסה ב-6 עותקים. עותק 3 מתויק במשרד הפרקליט הימני הראשי.

התרשומת כולה נמצאת ב-www.thelibertyincident.com/docs/CourtofInquiry.pdf, *The Liberty Incident*, אבל מחבר ספר זה קיבל ב-9 ביוני 2008 את ההודעה הבאה מענף הארכיונים המבצעיים של מרכז ההיסטוריה של הצי: "[דוח] ועדת החקירה של תקרית ליברטי שמור בתיבה 110 של אוסף 1969 (00) CNO והוא עותק 4 מתוך 6. למרבה הצער, אוסף זה סגור כעת. תרשומות שנסקרו להסרת סיווג על פי החלטה נשיאותית מ-17 באפריל 1995 ואושרו לשחרור נסגרו עד לביצוע סקירה נוספת. סקירה חדשה זאת להסרת סיווג היתה מכוח חוק ציבורי 105-261 (חוק קייל-לוט). עד השלמת סקירת הסרת הסיווג של קייל-לוט, ייסגרו התרשומות שסיווגן הוסר קודם לכן."

3 Case No. 2:07-2972-PMD-RSC *James Scott, pro se, Plaintiff v. Naval Historical Center Operational Archives Branch, Defendant*

4 ראו סעיף 4 של תלונה ב: *Scott v. Naval Historical Center*.

5 כמצוין לעיל, היו 6 עותקים של התרשומת הרשמית של ועדת החקירה של צי ארה"ב. הסרטים שנמצאו כללו רק את עותק 3 של מרכז ההיסטוריה של צי ארה"ב. לא ידוע מי ביצע את ההקלטות, או איך הגיעו לתיק במרכז ההיסטוריה של הצי.

6 ניתן לקבל את התקליטורים על פי בקשה מפקוד ההיסטוריה והמורשת הימית: Naval Historical Center, 805 Kidder Breeze Street, SE, #1, Washington, DC 20374-5055.

7 ראו: *Scott v. Naval Historical Center*.

	8	חגורה 7 בהקלטות.
	9	ראו תרשומת ועדת החקירה של צי ארה"ב, ע' 174 בעמוד המקורי (ע' 279 של JAG ו-AJC).
	10	תצהיר של וורד בוסטון מ-22 באוקטובר 2003. בוסטון חתם מאוחר יותר על "הצהרה" ב-9 בינואר 2004.
	11	שיחה טלפונית עם אל"מ ברט אטקינסון, 22 במאי 1992.
	12	מכתב למחבר ספר זה בכתב יד מ-3 באוגוסט 1991 על נייר מכתבים של אדמירל קיד.
	13	אישור ראשון של מפקד הכוחות הימיים של ארה"ב באירופה לוועדת החקירה של צי ארה"ב ב-18 ביוני 1967.
	14	האישורים מצורפים לדוח ועדת החקירה של צי ארה"ב. הם משקפים את היקף העניין בדוח בקרב הצי.
		אישור פיקוד מאשר תאריך אישור
	1	מפקד הכוחות הימיים של ארה"ב באירופה 18 ביוני 1967
	2	מפקד הפיקוד האטלנטי 6 בספטמבר 1967
	3	הפרקליט הימי הראשי 3 בנובמבר 1967
	4	ראש כוח אדם של הצי 13 בנובמבר 1967
	5	מערכות ימיות של הצי 1 בדצמבר 1967
	6	תקשורת של הצי 5 בינואר 1968
	7	ראש המבצעים של הצי 25 במרס 1968
	15	James Scott, <i>Attack on the Liberty</i> (New York, Simon and Schuster, 2009)
	16	Goulding, <i>Confirm or Deny</i> , p. 137-67
	17	ראו: "China Rejects U.S. Explanation for Belgrade Embassy Bombing", <i>Washington Post</i> , June 29, 1999.
	18	ראו: Michael Friscolanti, <i>Friendly Fire, The Untold Story of the U.S. Bombing that Killed Four Canadian Soldiers in Afghanistan</i> , (Mississauga, Ontario: John Wiley & Sons, Canada, 2005)
	19	מכתב מסא"ל מוריס בנט אל מחבר ספר זה מ-3 ביוני 2003.
	20	אימייל אל מחבר ספר זה ב-23 בדצמבר 2003 מג'ון גידוסקו, איש צוות "ליברטי" לשעבר, הכולל את תוכן אימייל ששלח גידוסקו אל סא"ל בנט ביולי 2003.
	21	ראו פרק 7 בספר זה.
	22	מרווין נוביקי שלח ב-3 במרס 2000 מכתב אל ג'יימס במפורד יחד עם חמש צרופות. ניתן לראות חומרים אלה ב:
	23	"Tragic Gross Error in 1967 Attack", <i>Wall Street Journal</i> , May 16, 2001, page A-23
	24	U.S. District Court, Southern District of Florida, Case No. 03-20123-CIV-HUCK, <i>Cristol v. National Security Agency</i>
	25	ראו "אחרית דבר" לספר זה מאת אל"מ קסטל לתיאור אותה טיסה.
	26	המישדר "התקפה על 'ליברטי'" של ערוץ "תמז".
	27	שיחה טלפונית עם האדן.
	28	Hartford Courant, August 1, 1967, p. 16
	29	National Review, September 5, 1967, p. 956
	30	Lyndon B. Johnson, <i>The Vantage Point: Perspectives of the Presidency 1963-1969</i> , (Holt Rinehart and Winston, New York, 1971), 300
	31	תום שגב, "1967 - והארץ שינתה את פניה", הוצאת כתר, 2005. ע. 603 במהדורה העברית
	32	גנזך המדינה, חצ-4079 /26. באדיבות גב' נורית מדר.
	33	White House log, Friday, June 9, 1967, page 15, Charles "Chuck" Roberts of Newsweek 7:55 pm - 9:06 pm, and pages 16 and 17, Mr. Hugh Sidey 9:12 to 10:05 p.m
	34	ראיון טלפוני של מחבר ספר זה עם יו סידו ב-18 באפריל 1994. סידו היה בושינגטון הבירה. סידו כתב את הטור "הנשיאות" ב"ליף" מ-1966 עד 1972 ואחר כך ב"טיים". הוא אישר, שההערות ביומן הבית הלבן נשמעו כשל ג'ונסון אשר, לדבריו, "הניח שהעולם נגדו". הוא הוסיף כי הנשיא ג'ונסון אהב "לשחק את הנשיא" בפני עיתונאים וכי היה "שקרן מלידה".
	35	Johnson, <i>Vantage Point</i> , 300-301, 304
	36	ראו תרשומת ועדת החקירה של צי ארה"ב.

	.Johnson, <i>Vantage Point</i> , 300	37
	שם, 304.	38
	דוח קלארק קליפורד, 18 ביולי 1967, 4.	39
Richard Helms and William Hood, <i>A Look Over My Shoulder: A Life in the Central Intelligence Agency</i> , (New York: Random House 2003),. 300, 301		40
U.S. Department of State <i>Foreign Relations of the United States Volume XIX</i> , Item 317, 540	מזכר מודיעין, CIA, 11, 21 ביוני 1967. ראו:	41